

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра психологічного консультування і психотерапії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ 20 ____ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Психологія соматичних хворих

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	05 соціальні та поведінкові науки
спеціальність	053 психологія
освітня програма	психологія
вид дисципліни	за вибором
факультет	психології

2019 / 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету психології

«21» серпня 2019 року, протокол № 7

Розробники програми: Шестопалова Л.Ф. д.психол.н., професор, професор кафедри психологічного консультування і психотерапії

Програму схвалено на засіданні кафедри психологічного консультування і психотерапії

«31» травня 2019 року, протокол № 8

Завідувач кафедри психологічного консультування і психотерапії

(підпис)

Кочарян О.С.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету психології

Протокол від «14» серпня 2019 року, протокол № 6

Голова методичної комісії факультету психології

(підпис)

Гімаєва Ю.А.
(прізвище та ініціали)

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни

Психологія соматичних хворих

Дію робочої програми продовжено на 2020-2021 н.р.

Заступник декана факультету психології з навчальної роботи

« 23 » червня 2020 р.

(підпис)

Олена НЕВОСННА

Голова методичної комісії факультету психології

« 23 » червня 2020 р.

(підпис)

Юлія ГІМАСВА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Психологія соматичних хворих» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 психологія.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із психологічними особливостями людини, що страждає на хронічні соматичні захворювання. Розглядаються психологічні чинники ризику та антиризiku соматичних та психосоматичних захворювань; зміни та трансформація особистості протягом хронічного соматичного захворювання; проблема гострого та хронічного психоемоційного напруження та його роль у виникненні та перебігу соматичних захворювань; психологічні аспекти превентивної медицини; основні проблеми психодіагностики в клініці соматичних захворювань; принципи, методи та технології психокорекційної роботи з цими групами хворих.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК1.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК2.

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК3.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК4.

Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК5.

Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК6.

Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК7.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК10.

Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології. СК1.

Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ. СК2.

Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК3.

Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. СК4.

Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК7.

Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову). СК8.

Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту. СК9.

Здатність дотримуватися норм професійної етики СК11.

1. Вивчення основних психологічних чинників ризику та антиризiku соматичних та психосоматичних захворювань.

2. Вивчення порушень когнітивних функцій, особистості та соціального функціонування хворих на соматичні захворювання.

3. Вивчення психологічних факторів формування здорового стилю життя населення.

4. Освоєння основних психодіагностичних методик, що застосовуються в клініці соматичних хворих.

5. Вивчення основних принципів, підходів і методів психологічної допомоги соматичних хворій людині.

1.3. Кількість кредитів - 3

1.4. Загальна кількість годин - 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
вільного вибору студента	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
8-й	8-й
Лекції	
32 год.	10 год.
Практичні заняття	
год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
58 год.	80 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання: ПР1.

Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. ПР2.

Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел: ПР4.

Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій ПР11.

Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника. ПР12.

Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога ПР16.

Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії ПР18.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Предмет та основні теоретичні положення.

Тема 1. Предмет галузі, історія її становлення, зв'язок з іншими галузями клінічної психології та іншими психологічними дисциплінами. Основні напрямки дослідження та задачі.

Психологія соматично хворих як галузь клінічної психології, яка вивчає психологічну структуру порушень когнітивних функцій, особистості, соціального функціонування хворих на соматичні розлади для вирішення питань діагностики, лікування та профілактики цих захворювань. Історія розвитку вітчизняної та закордонної психології соматично хворих. Роботи Р.О. Лурія, Б.В. Зейгарнік, В.В. Ніколаєвої, Б.Д. Карвасарського і т.д. Напрямки досліджень: психодіагностичний, психокорекційний, профілактичний. Задачі: 1) вивчення чинників ризику та антиризиків виникнення соматичних захворювань; 2) вивчення змін особистості та когнітивних функцій хворих; 3) визначення особливостей соціального функціонування та якості життя; 4) психологічні основи профілактичної медицини; 5)

психологічні чинники формування здорового стилю життя населення; 6) психологічна допомога (в т.ч. і психокорекційна робота) соматично хворим.

Тема 2. Психодіагностичні дослідження соматично хворих, принципи, підходи, основні методи.

Основні методи дослідження: спостереження, клінічне інтерв'ю, анкетування, психодіагностичний метод, метод аналізу продуктів діяльності людини, метод психологічного аналізу історії життя та хвороби пацієнта. Психодіагностичний метод як основний метод дослідження, специфіка його застосування у хворих на соматичні розлади. Основні принципи і підходи досліджень: 1) принцип розвитку; 2) комплексності; 3) структурності; 4) особистісного підходу; 5) індивідуалізації; 6) психофізіологічного аналізу. Етичні аспекти досліджень в клініці соматично хворих. 4 етичні моделі: 1) модель Гіппократа; 2) модель Парацельса; 3) деонтологічна модель; 4) біоетична.

Тема 3. Роль та місце клінічної психології в профілактичній медицині. Психологічні фактори формування здорового стилю життя населення.

Профілактична парадигма в сучасній медицині. Психологічні засади та фактори профілактичної роботи. Поняття первинної, вторинної, третинної профілактики. Основні принципи та положення Європейської Хартії зі зміцнення здоров'я. Концепція „хворої” та „здорової” поведінки. Проблема здоров'я та здорового стилю життя. Основні психологічні чинники здоров'я: 1) поведінкові фактори, 2) емоційні патерни, 3) когнітивні чинники, 4) соціальна підтримка, 5) демографічні фактори, 6) особливості копінг-поведінки, 7) вживання та зловживання речовинами, 8) види поведінки, що сприяють здоров'ю, 9) дотримання правил з підтримання здоров'я та прихильність до них, 10) стресори, 11) життя з хворобою.

Тема 4. Принципи, етапи та організація профілактичних заходів (психологічні аспекти). Психогігієна та психопрофілактика.

Принципи профілактики: комплексність, мультидисциплінарний підхід, етапність, динамічність, принцип максимально раннього початку, урахування культурно-етнічних особливостей.

Етапи: 1) виявлення початкового рівня інформованості населення про те чи інше захворювання, 2) виявлення готовності населення брати участь у профілактичних програмах, зацікавленості в підтримці здорового стилю життя, загальні комплайентні установки населення, 3) вивчення психологічних особливостей різних груп населення (учасників і не учасників профілактичних програм, хворих і здорових і т.п.), 4) проспективне дослідження зв'язків психологічних характеристик з виникненням факторів ризику, 5) проспективне дослідження зв'язків психологічних характеристик з виникненням і розвитком конкретного захворювання, 6) розробка психологічно обґрунтованих методів впливу на населення з метою профілактики захворювань. Поняття психогігієни та психопрофілактики.

Тема 5. Проблема психологічних чинників ризику та антиризиків виникнення соматичних захворювань.

Історія вивчення проблеми чинників ризику соматичних захворювань. Сучасний стан проблеми в закордонній і вітчизняній психології. Характеристика основних поведінкових і психологічних чинників ризику: хронічна психоемоційна напруга, гіподинамія, порушення харчової поведінки, зайва вага, хімічні аддикції (тютюнопаління, алкоголізм, в т.ч. і пивний, наркоманія, токсикоманія), дезадаптивні механізми психологічних захистів та копінг-поведінки, низька стресостійкість та фрустраційна толерантність, певні особистісні риси та особливості. Проблема об'єктивізації наявності чинників ризику, місце психологічних досліджень в їх діагностиці. Психологічні підходи щодо профілактики формування чинників ризику. Можливості і перспективи їх психологічної корекції.

Розділ 2. Психологічні особливості соматичних хворих.

Тема 6. Психосоматичні та соматопсихічні розлади, психологічні аспекти психосоматичних розладів. Проблема хронічного болю: поняття, психологічна діагностика та психокорекція.

Сучасні підходи до проблеми психосоматичних та соматопсихічних розладів. Основні концепції психосоматичних захворювань: психоаналітичні концепції (Фрейд, Данбар, Александер); антропологічна концепція (Вайзеккер); інтегративні моделі; концепція алекситимії; концепція профілю особистості; теорія стресу; нейрофізіологічний напрямок; психоендокринний, психоімунний напрямок і т.і. Проблема особливостей соматичних захворювань у хворих на психічні розлади, особливості їх психодіагностики та психокорекції. Соматоформні та дисоціативні (конверсійні) розлади. Проблема соматизованої депресії. Проблема хронічного болю, психологічні методи об'єктивізації больових відчуттів. Проблеми психалгій. Особливості психокорекційної роботи з пацієнтами, які страждають на хронічний біль.

Тема 7. Вплив хронічного захворювання на особистість. Особистість та хвороба. Проблема преморбідних особливостей і постморбідних змін особистості.

Хвороба як самостійна психотравмуюча ситуація. Проблема механізмів психологічних захистів та копінгів у хворих на хронічні соматичні захворювання. Проблема якості життя соматично хворих. Роль преморбідних особливостей у формуванні, перебігу та виходу захворювання (акцентуації характеру, фрустраційна толерантність, особливості копінг-поведінки, когнітивні стилі і т.і.). Основні варіанти постморбідних змін особистості у хворих на соматичні розлади. Когнітивні розлади у цих груп хворих. Проблема взаємовпливу преморбідних особливостей, постморбідних змін та психологічних факторів ризику хронічних соматичних захворювань.

Тема 8. Внутрішня картина хвороби, поняття, будова, закономірності формування та функціонування. Особливості внутрішньої картини хвороби при різних соматичних захворюваннях.

Поняття ВКХ. Історія вивчення проблеми. Роботи Р.О. Лурія, Б.В. Зейгарнік, В.В. Николаєвої. Рівні ВКХ: сензитивний, емоційний, когнітивний, мотиваційний, поведінковий. Класифікація типів ВКХ: адекватний, гіпернозогностичний, гіпонозогностичний, дізгармонійний, анозогностичний. Методи дослідження ВКХ. Особливості ВКХ при різних соматичних захворюваннях. Фактори, що впливають на формування та функціонування ВКХ.

Тема 9. Психологічні особливості хворих на основні психосоматичні розлади (есенціальна гіпертонія, інфаркт міокарда, виразкова хвороба 12-палої кишки, цукровий діабет, бронхіальна астма, ревматоїдний артрит, нейродерміт і виразковий коліт).

Концепція профілю особистості. Роботи Александера, Фрідмана, Розенмана. Концепція типу поведінкової активності. Поняття коронарного типу особистості (тип А). Психологічні особливості хворих на есенціальну гіпертонію. Психологічні особливості хворих на інфаркт міокарда. Психологічні особливості хворих на виразкову хворобу 12-палої кишки. Психологічні особливості хворих на цукровий діабет. Психологічні особливості хворих на бронхіальну астму. Психологічні особливості хворих на ревматоїдний артрит. Психологічні особливості хворих на нейродерміт. Психологічні особливості хворих на виразковий коліт.

Тема 10. Алекситимія: поняття, концепція, методи дослідження, алекситимія в різних групах соматично хворих .

Поняття алекситимії. Роботи К. Сіфнеос. Сучасна концепція алекситимії. Алекситимія як неспецифічний психологічний фактор ризику психосоматичних захворювань. Торонтська алекситимічна шкала. Основні моделі ролі алекситимії у формуванні психосоматичних розладів: модель „заперечення” і модель „дефіциту”. Роль алекситимії у формуванні різних видів аддикцій. Психокорекційна робота з особами з високим рівнем алекситимії.

Розділ 3. Психологічна допомога соматично хворим.

Тема 11. Психологія терапевтичного процесу. Взаємини "лікар – хворий", проблема терапевтичного середовища, терапевтичного альянсу та комплайенсу. Комунікативна компетентність лікаря.

Особливості сучасного терапевтичного процесу. Поняття терапевтичного середовища, терапевтичного альянсу та комплайенсу. Комунікативна компетентність лікаря як професійно важлива ознака. Поняття комунікативної толерантності. Проекції та контрпроекції в відносинах „хворий – лікар”. Синдром емоційного вигорання у медичних спеціалістів. Особливості вербальних та невербальних комунікацій в межах лікувального процесу. Ефект плацебо. Основні моделі взаємин „хворий – лікар”: 1) керівництво, 2) партнерство, 3) контрактна модель. Основні форми терапевтичного альянсу, основні види комплайенсу. Психосвітні програми для різних груп медичних спеціалістів.

Тема 12. Вплив екстремальних подій на соматопсихічне здоров'я людини. Посттравматичні стресові розлади.

Поняття екстремальної події. Основні види екстремальних подій (природні, антропогенні, техногенні). Основні психологічні механізми впливу екстремальних подій на соматопсихічне здоров'я людини. Поняття посттравматичних стресових розладів. Поняття гострих стресових розладів. Критерії їх діагностики та диференційної діагностики. Основні психологічні фактори ризику виникнення посттравматичних стресових розладів, їх характеристика. Психодіагностичні методи діагностики посттравматичних стресових розладів (Місісіпська шкала, Шкала Горовітца тощо). Особливості психокорекційної роботи з соматично хворими людьми, які пережили різні екстремальні події (принципи, етапи, методи та техніки).

Тема 13. Психокорекційна робота з соматично хворими: принципи, основні напрямки, задачі та техніки.

Проблема психологічного втручання в клініці соматично хворих. Основні задачі клініко-психологічних інтервенцій: профілактика, лікування, реабілітація та розвиток. Особливості реалізації психокорекційних програм в клініці соматично хворих. Проблема інтердисциплінарного підходу до реабілітації пацієнтів з соматичною патологією. Основні психокорекційні методи: когнітивний, поведінковий, психодинамічний, гуманістичний, тілесно орієнтований, гештальт-терапія і т.ін. Релаксаційні техніки. Критерії оцінки ефективності психокорекційних програм. Профілактика суїцидальної поведінки у соматично хворих. Психологічна допомога сім'ям, в яких є хворий на хронічне соматичне захворювання. Психологічна допомога пацієнтам з негативним прогнозом перебігу захворювання.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма навчання						заочна (дистаційна) форма навчання					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	сп		го	л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Предмет та основні теоретичні положення.												
Тема 1. Предмет галузі, історія її становлення. Основні напрямки дослідження	4	2				2	3	1				2
Тема 2. Психодіагностичні	4	2				2	5	1				4

дослідження соматично хворих, принципи, підходи, основні методи												
Тема 3. Роль та місце клінічної психології в профілактичній медицині. Психологічні фактори формування здорового стилю життя населення	4	2				2	2					2
Тема 4. Принципи, етапи та організація профілактичних заходів. Психогігієна та психопрофілактика	6	2				4	3	1				2
Тема 5. Проблема психологічних чинників ризику та антиризиків виникнення соматичних захворювань	6	2				4	9	1				8
Разом за модулем 1	24	10				14	22	4				18
Розділ 2. Психологічні особливості соматично хворих												
Тема 6. Психосоматичні та соматопсихічні розлади. Проблема хронічного болю	4	2				2	3	1				2
Тема 7. Вплив хронічного захворювання на особистість. Особистість та хвороба	6	4				2	3	1				2
Тема 8. Внутрішня картина хвороби. Особливості внутрішньої картини хвороби при різних соматичних захворюваннях	7	2				5	9	1				8
Тема 9. Психологічні особливості хворих на основні психосоматичні розлади (есенціальна гіпертонія, інфаркт	8	2				6	9	1				8

міокарда, виразкова хвороба 12-палої кишки, цукровий діабет, бронхіальна астма, ревматоїдний артрит, нейродерміт і виразковий коліт)												
Тема 10. Алекситимія: поняття, концепція, методи дослідження, алекситимія в різних групах соматично хворих	7	2				5	9	1				8
Разом за модулем 2	32	12				20	33	5				28
Розділ 3. Психологічна допомога соматично хворим												
Тема 11. Психологія терапевтичного процесу. Взаємини "лікар – хворий"	8	2				6	7	1				6
Тема 12. Вплив екстремальних подій на соматопсихічне здоров'я людини	8	4				4	3	1				2
Тема 13. Психокорекційна робота з соматично хворими: принципи, основні напрямки, задачі та техніки	8	4				4	8	1				7
Разом за модулем 3	24	10				14	18	3				15
Підготовка до заліку	10					10	17					17
Усього годин	90	32				58	90	12				78

4. Теми практичних занять
не передбачено навчальним планом

5. Завдання для самостійної роботи
для денної форми навчання

№ з/п	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет галузі, історія її становлення. Основні напрямки дослідження.	2
2	Тема 2. Психодіагностичні дослідження соматично хворих, принципи, підходи, основні методи.	2
3	Тема 3. Роль та місце клінічної психології в профілактичній медицині. Психологічні фактори формування здорового стилю життя населення.	2
4	Тема 4. Принципи, етапи та організація профілактичних заходів. Психогігієна та психопрофілактика.	4

5	Тема 5. Проблема психологічних чинників ризику та антиризиків виникнення соматичних захворювань. Написання реферату.	4
6	Тема 6. Психосоматичні та соматопсихічні розлади. Проблема хронічного болю.	2
7	Тема 7. Вплив хронічного захворювання на особистість. Особистість та хвороба.	2
8	Тема 8. Внутрішня картина хвороби. Особливості внутрішньої картини хвороби при різних соматичних захворюваннях. Виконання самостійної практичної роботи: провести обстеження 3 осіб за допомогою методики „Тип відношення до хвороби”, опрацювати та проаналізувати отримані результати.	5
9	Тема 9. Психологічні особливості хворих на основні психосоматичні розлади (есенціальна гіпертонія, інфаркт міокарда, виразкова хвороба 12-палої кишки, цукровий діабет, бронхіальна астма, ревматоїдний артрит, нейродерміт і виразковий коліт). Виконання самостійної практичної роботи: провести обстеження 5 осіб за допомогою методик «Тип поведінкової активності» Л.І. Вассермана, Н.В. Гуменюка; Торонтської алексетимічної шкали.	6
10	Тема 10. Алекситимія: поняття, концепція, методи дослідження, алекситимія в різних групах соматично хворих.. Підготовка до лекції.	5
11	Тема 11. Психологія терапевтичного процесу. Взаємини "лікар – хворий". Підготувати реферат за темою „Терапевтичний альянс в клініці соматично хворих”.	6
12	Тема 12. Вплив екстремальних подій на соматопсихічне здоров'я людини.	4
13	Тема 13. Психокорекційна робота з соматично хворими: принципи, основні напрямки, задачі та техніки. Освоєння навичок проведення релаксаційних технік.	4
14	Підготовка до заліку	10
	Разом	58

Для заочної (дистаційної) форми навчання

№ з/п	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет галузі, історія її становлення. Основні напрямки дослідження.	2
2	Тема 2. Психодіагностичні дослідження соматично хворих, принципи, підходи, основні методи.	4
3	Тема 3. Роль та місце клінічної психології в профілактичній медицині. Психологічні фактори формування здорового стилю життя населення.	2
4	Тема 4. Принципи, етапи та організація профілактичних заходів. Психогігієна та психопрофілактика.	2
5	Тема 5. Проблема психологічних чинників ризику та антиризиків виникнення соматичних захворювань. Написання реферату.	8
6	Тема 6. Психосоматичні та соматопсихічні розлади. Проблема хронічного болю.	2

7	Тема 7. Вплив хронічного захворювання на особистість. Особистість та хвороба.	2
8	Тема 8. Внутрішня картина хвороби. Особливості внутрішньої картини хвороби при різних соматичних захворюваннях.	8
9	Тема 9. Психологічні особливості хворих на основні психосоматичні розлади (ессенціальна гіпертонія, інфаркт міокарда, виразкова хвороба 12-палої кишки, цукровий діабет, бронхіальна астма, ревматоїдний артрит, нейродерміт і виразковий коліт).	8
10	Тема 10. Алекситимія: поняття, концепція, методи дослідження, алекситимія в різних групах соматично хворих. Виконання самостійної практичної роботи: провести обстеження 5 осіб за допомогою методик «Тип поведінкової активності» Л.І. Вассермана, Н.В. Гуменюка; Торонтської алексетимічної шкали.	8
11	Тема 11. Психологія терапевтичного процесу. Взаємини "лікар – хворий". Підготувати реферат.	6
12	Тема 12. Вплив екстремальних подій на соматопсихічне здоров'я людини.	2
13	Тема 13. Психокорекційна робота з соматично хворими: принципи, основні напрямки, задачі та техніки. Освоєння навичок проведення релаксаційних технік.	7
14	Підготовка до заліку	17
	Разом	78

6. Індивідуальні завдання

не передбачено навчальним планом

7. Методи контролю

для студентів денної форми навчання

У якості поточного контролю передбачено оцінювання контрольної роботи, двох реферативних робіт та підсумковий контроль - залікова робота.

для студентів заочної (дистаційної) форми навчання

У якості поточного контролю передбачено оцінювання контрольної роботи, двох реферативних робіт та підсумковий контроль - залікова робота.

8. Схема нарахування балів

Розподіл балів для денної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий семестровий контроль (залік)	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3		
Т 1, 2, 3, 4, 5	Т 6, 7, 8, 9, 10	Т 11, 12 13	60	100
10	10	20		

У розділах 1-2 бали є оцінкою виконаних реферативних робіт. Реферативні роботи оцінюються у 10 балів кожна, які включають оцінку змісту реферату (повнота та обсяг викладеної інформації). У третьому розділі бали є оцінкою виконаної контрольної роботи. Контрольна робота оцінюється у 20 балів, які включають оцінку змісту роботи (коректність

проведеного завдання, якість обробки та інтерпретації результатів, грамотність зроблених висновків).

для студентів денної форми навчання

Поточний контроль проводиться викладачем на лекційних заняттях. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання контрольної роботи.

Контрольна робота оцінюється у 20 балів, які включають оцінку змісту роботи.

Критерії оцінювання контрольної роботи

Бали та показник, який оцінюється	Критерії оцінювання
Зміст роботи 0-20	<ul style="list-style-type: none"> - самостійність виконання; - коректність проведеного завдання - відповідність кількості досліджуваних та використаних методик вимогам практичної роботи; - якість обробки та інтерпретації результатів; - грамотність зроблених висновків; - відповідність формальним критеріям (структура, послідовність та логічність, обґрунтованість аргументації та висновків, грамотність, якість оформлення тощо).

Реферативні роботи оцінюються у 10 балів кожна, які включають оцінку змісту реферату.

Критерії оцінювання реферативної роботи

Бали та показник, що оцінюється	Критерії оцінювання
Зміст роботи 0-10	<ul style="list-style-type: none"> - самостійність, оригінальність; - повнота та обсяг викладеної інформації; - використання основної літератури та додаткового матеріалу або іншомовних джерел; - обґрунтованість аргументації та висновків; - відповідність формальним критеріям (структура, володіння сучасним науковим матеріалом. послідовність та логічність, грамотність, якість оформлення тощо); - вміння застосовувати теоретичні знання для рішення практичних завдань.

Розподіл балів для заочної (дистаційної) форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий семестровий контроль (залік)	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3		
Т 1, 2, 3, 4, 5	Т 6, 7, 8, 9, 10	Т 11, 12 13	60	100
10	10	20		

для студентів заочної (дистаційної) форми навчання

Контрольна робота оцінюється у 20 балів, які включають оцінку змісту роботи.

Критерії оцінювання контрольної роботи

Бали та показник, який оцінюється	Критерії оцінювання
Зміст роботи 0-20	<ul style="list-style-type: none">- самостійність виконання;- коректність проведеного завдання- відповідність кількості досліджуваних та використаних методик вимогам практичної роботи;- якість обробки та інтерпретації результатів;- грамотність зроблених висновків;- відповідність формальним критеріям (структура, послідовність та логічність, обґрунтованість аргументації та висновків, грамотність, якість оформлення тощо).

Реферативні роботи оцінюються у 10 балів кожна, які включають оцінку змісту реферату.

Критерії оцінювання реферативної роботи

Бали та показник, що оцінюється	Критерії оцінювання
Зміст роботи 0-20	<ul style="list-style-type: none">- самостійність, оригінальність;- повнота та обсяг викладеної інформації;- використання основної літератури та додаткового матеріалу або іншомовних джерел;- обґрунтованість аргументації та висновків;- відповідність формальним критеріям (структура, володіння сучасним науковим матеріалом, послідовність та логічність, грамотність, якість оформлення тощо);- вміння застосовувати теоретичні знання для рішення практичних завдань.

У якості контрольного семестрового заходу передбачено складання **заліку** Залікова робота є письмовою роботою, яка складається із двох завдань, кожне завдання оцінюється у 30 балів.

Перше завдання містить питання теоретичного характеру. Відповідь на це питання повинна складати самостійне осмислення теоретичного матеріалу з відповідної теми.

Друге завдання стосується розкриття закономірностей розвитку психологічних порушень при різних соматичних захворюваннях, питань психодіагностики та психокорекції у соматично хворої людини.

Залікову роботу розподілено на 20 варіантів. Номер варіанту залікової роботи може бути закріплений за студентом шляхом випадкового вибору або за вибором викладача.

Критерії оцінювання залікової роботи

Бали за контрольне питання	Критерії оцінювання
25-30	У відповіді повністю розкрито зміст питання. Матеріал викладено логічно, аргументовано, мова є грамотною, науковий стиль викладення матеріалу, вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом, що винесено для самостійної роботи.
14-24	Відповідь досить повно розкриває зміст питання або розкриває основні (найважливіші) аспекти у запитанні, студент володіє термінологічним апаратом дисципліни. У викладеному матеріалі студент має помилки із аргументацією відповіді, недостатня логічність та послідовність викладення матеріалу. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та середній рівень володіння додатковим матеріалом.
10-13	Відповідь на контрольне питання є неповною, розкриває тільки деякі аспекти навчального матеріалу. Студент припускається помилок у використанні термінології навчальної дисципліни. Рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом є середнім.
5-9	У відповіді допущено суттєві помилки, які свідчать про незнання лекційного матеріалу або обов'язкової літератури; студент слабо володіє термінологією дисципліни.
0-4	Відповідь практично відсутня, студент демонструє незнання лекційного матеріалу або обов'язкової літератури; не володіє термінологією.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для заліку
50– 100	зараховано
1-49	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Александер Ф. Психосоматическая медицина. – М., 2000.
2. Блейхер В.М., Крук И.В., Боков С.Н. Практическая патопсихология. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1996.
3. Бурлачук Л.Ф. Словарь-справочник по психодиагностике. – СПб, 2008.
4. Губенко І. Я. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування: підручник / І. Я. Губенко, О. С. Карнацька, О. Т. Шевченко. – К. : Медицина, 2018. – 312 с. + Гриф МОЗ.
5. Дідковська Л. І. Психосоматика: основи психодіагностики та психотерапії: навчальний посібник: [для вищих навчальних закладів] / Л. І. Дідковська. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 264 с.
6. Зейгарник Б.В. Патопсихология. – М.: Изд-во МГУ, 1986.
7. Кабанов М.М. Психосоциальная реабилитация и социальная психиатрия. – СПб, 1998.
8. Клиническая психология: учебник / Под ред. Б.Д. Карвасарского. – СПб: Питер, 2010.

9. Лурия А.Р. Высшие корковые функции человека. – СПб.: Питер, 2008.
10. Любан-Плоцца Б., Пельдингер В., Крегер Ф., Ледерах-Хофман К. Психосоматические расстройства в общей медицинской практике. – СПб, 2000.
11. Максименко С.Д. Загальна психологія: Підручник. — К., 2004.
12. Максименко С.Д., Коваль І.А., Максименко К.С., Папуча М.В. Медична психологія / За редакцією академіка С.Д. Максименка. Підручник.– Вінниця: Нова Книга, 2008– 520 с.
13. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология. – М., 1998.
14. Николаева В.В. Влияние хронической болезни на психику. – М., 1987.
15. Никоненко Ю. П. Клінічна психологія: навчальний посібник. – Київ: КНТ, 2016. - 368 с.
16. Психосоматическая проблема: психологический аспект / Под ред. Ю.Ф. Полякова, В.В. Николаевой. – М., 1992.
17. Психотерапевтическая энциклопедия / Под ред. Б.Д. Карвасарского. – СПб, 2000.
18. Сидоров П.И., Парняков А.В. Введение в клиническую психологию. В 2 томах. – М. – Екатеринбург, 2000.
19. Соколова Е.Т., Николаева В.В. Особенности личности при пограничных нервно-психических и соматических заболеваниях. – М., 1995.

Допоміжна література

1. Александров А.А. Современная психотерапия. – СПб, 1997.
2. Блейхер В.М., Крук И.В. Патопсихологическая диагностика. – Киев: Здоровье, 1986.
3. Гиндикин В.Я., Семке В.Я. Соматика и психика. – М., 1998.
4. Засада Ю. И. Медико-психологические характеристики пациентов с психосоматическими и соматоформными расстройствами в контексте клинико–психофеноменологического исследования // Медична психологія. – №3' 2015г. – С. 36 - 44
5. Исаев Д.Н. Психосоматическая медицина детского возраста. – СПб, 1996.
6. Максименко С.Д. Генетическая психология. – М.-К., 2000.
7. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я: Навч. посібник / М.С. Корольчук, В.М. Крайнюк, А.Ф. Косенко, Т.У. Кочергина. – К.: ІНОКС, 2002. – 272 с.
8. Психиатрия. Психосоматика. Психотерапия / Под ред. К.П. Кискера и др. – М., 1999.
9. Соложенкин В.В. Психологические основы врачебной деятельности. – М., 1997.
10. Шестопалова Л. Ф. Комплайенс больных с алкогольной зависимостью : монография / Л. Ф. Шестопалова, Н. Н. Лесная. – Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2012. – 156 с.
11. Шестопалова Л. Ф. Умови і закономірності формування комплайенсу хворих на неврологічні та психічні розлади (психологічний аналіз) / Л. Ф. Шестопалова, В. А. Кожевнікова, О. О. Бородавко // Медицинская психология. – 2015. – Т. 10, № 1 (37). – С. 3–7.
12. Шестопалова, Л. Ф. Проблема терапевтического альянса в психиатрии и неврологии / Л. Ф. Шестопалова // Психология здоровья и болезни: клинико-психологический подход: Всероссийская науч.–практ. конф. с междунар. участием. – Курск : КГМУ, 2011. – С. 427–431.
13. Шестопалова Л.Ф. Роль терапевтического альянсу в процесі формування комплайенсу хворих на неврологічні та психічні розлади / Л.Ф. Шестопалова, В.А. Кожевнікова, О.О. Бородавко // Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – 2013. – Т. 11, Вип. 8, Ч. 2. – С. 550 – 556.
14. Шестопалова, Л. Ф. Типологічні особливості рольових позицій лікарів в умовах сучасного лікувального процесу / Л. Ф. Шестопалова, В. А. Кожевнікова, О. О. Бородавко // Український вісник психоневрології. – 2012. – Т. 20, вип. 2 (71). – С. 117–120.
15. Шестопалова Л.Ф. Доверие в системе отношений врача и пациента и психологические факторы его формирования / Л.Ф. Шестопалова, О.А. Бородавко // Обозрение психиатрии и медицинской психологии имени В. М. Бехтерева. – 2014.– № 3. – С. 42–47.

16. Шестопалова Л.Ф. Довіра до лікаря як чинник формування комплайенсу хворих на неврологічні та психічні розлади / Л.Ф. Шестопалова, В.А. Кожевнікова, О.О. Бородавко // Медицинская психология. – 2013. – Т. 8, № 4 (32). – С. 3 – 6.
17. Ялом И. Групповая психотерапия. – СПб, 2000.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://www.mentalhealth.com/>
2. <http://www.medicalnewstoday.com/sections/psychology-psychiatry/>
3. <http://clinicpsy.ucoz.ru/index/0-41>

Завдання та система оцінювання самостійної роботи студентів денної форми навчання, які перебувають у відрядженні у зв'язку з академічною мобільністю

Види та зміст самостійної роботи	<p>Самостійна робота передбачає виконання таких видів самостійної роботи:</p> <p>1) практична робота „Тип відношення до хвороби”. Виконання самостійної практичної роботи: провести обстеження 3 осіб за допомогою методики „Тип відношення до хвороби”, опрацювати та проаналізувати отримані результати.</p> <p>2) практична робота «Психологічні особливості хворих на психосоматичні розлади». Виконання самостійної практичної роботи: провести обстеження 5 осіб за допомогою методик «Тип поведінкової активності» Л.І. Вассермана, Н.В. Гуменюка; Торонтської алексетимічної шкали.</p>		
Термін виконання	<p>практична робота „Тип відношення до хвороби” – перша декада жовтня</p> <p>практична робота «Психологічні особливості хворих на психосоматичні розлади» – друга декада листопада</p>		
Форма контролю	<p>Звіт з практичної роботи (2шт). Завершений звіт надсилати на електронну адресу кафедри психологічного консультування і психотерапії krkipt@gmail.com</p>		
Система оцінювання	<p>Кількість балів – 20 балів за кожен роботу. Разом – 40 балів.</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p>Бали та показник, який оцінюється</p> <p>Зміст роботи 0-20</p> </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p align="center">Критерії оцінювання</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійність виконання; - коректність проведеного завдання - відповідність кількості досліджуваних та використаних методик вимогам практичної роботи; - якість обробки та інтерпретації результатів; - грамотність зроблених висновків; - відповідність формальним критеріям (структура, послідовність та логічність, обґрунтованість аргументації та висновків, грамотність, якість оформлення тощо). </td> </tr> </table>	<p>Бали та показник, який оцінюється</p> <p>Зміст роботи 0-20</p>	<p align="center">Критерії оцінювання</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійність виконання; - коректність проведеного завдання - відповідність кількості досліджуваних та використаних методик вимогам практичної роботи; - якість обробки та інтерпретації результатів; - грамотність зроблених висновків; - відповідність формальним критеріям (структура, послідовність та логічність, обґрунтованість аргументації та висновків, грамотність, якість оформлення тощо).
<p>Бали та показник, який оцінюється</p> <p>Зміст роботи 0-20</p>	<p align="center">Критерії оцінювання</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійність виконання; - коректність проведеного завдання - відповідність кількості досліджуваних та використаних методик вимогам практичної роботи; - якість обробки та інтерпретації результатів; - грамотність зроблених висновків; - відповідність формальним критеріям (структура, послідовність та логічність, обґрунтованість аргументації та висновків, грамотність, якість оформлення тощо). 		

Теми рефератів

1. Психологічний підхід в інтерпретації психосоматичних захворювань. Біхевіоральний (поведінковий) підхід в інтерпретації психосоматичних захворювань. Біологічний підхід в інтерпретації психосоматичних захворювань.

Розкрити історичні аспекти формування поглядів на психосоматичні розлади в різних психологічних та медичних напрямках.

2. Соціально-психологічний рівень інтерпретації психосоматичних розладів.

Розкрити значення таких понять як егоцентризм, емоційний контроль, інфантилізм, емоційна незрілість, алекситимія, агресивність, амбівалентність, перфекціонізм, пошукова активність, вивчена безпорадність та їх вплив на формування психосоматичних розладів.

3. Біологічний рівень інтерпретації психосоматичних розладів.

Розкрити роль емоційних порушень у формуванні психосоматичних розладів. Пояснити вплив таких понять як психосоматичні розлади і стрес, роль емоцій у функціонуванні організму людини, основні теорії емоцій. Розказати про дослідження емоцій в психосоматичній медицині, та патологічні емоційні стани.

4. Психофізіологічний рівень інтерпретації психосоматичного захворювання.

Пояснити такі поняття як фіксовані емоційно-негативні стани в якості психологічного чинника формування психосоматичних розладів. Пояснити поняття емоційного стану. Розказати класифікацію емоційних станів.

5. Психологічний рівень інтерпретації психосоматичного захворювання.

Розкрити феноменологію емоційно-негативних станів. Розкрити вплив тривоги, депресії, емоційних станів при агресії, станів емоційного збудження, станів емоційної напруги, станів фрустрації, самотності, сенсорної деривації, соціальної деривації на розвиток психосоматичної патології.

6. Психосоматичний діагноз.

Розкрити поняття психосоматичного діагнозу, пояснити позитивну і негативну діагностику психосоматичного захворювання.

7. Методологія експериментально-психологічних досліджень в клініці внутрішніх хвороб.

Розказати про основні методи експериментально-психологічної діагностики різних сфер психічної діяльності при психосоматичних захворювань (діагностика емоційної, особистісної та ін.. сфер)

8. Методи психологічної корекції психосоматичних захворювань.

Розкрити основні психокорекційні та психотерапевтичні методи корекції психосоматичних захворювань (раціональна, групова, сімейна терапія, гештальт-терапія та ін..)

9. Діагностика та психологічна корекція психосоматичних серцево-судинних захворювань.

Дати основні клінічні прояви гіпертонічної хвороби, синдрому артеріальної гіпотензії, ішемічної хвороби серця та особливості психічної сфери при цьому.

10. Діагностика та психологічна корекція психосоматичних захворювань шлунково-кишкового тракту.

Дати основні клінічні прояви психосоматичних порушень травлення, нервової анорексії, виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки та особливості психічної сфери при цьому.

11. Діагностика та психологічна корекція психосоматичних захворювань дихальної системи та шкіри.

Дати основні клінічні прояви бронхіальної астми, порушень з боку шкіряних покривів та особливості психічної сфери при цьому.

12. Діагностика та психологічна корекція психосоматичних захворювань ендокринної системи.

Дати основні клінічні прояви тиреотоксикозу (гіпертиреозу), цукрового діабету та особливості психічної сфери при цьому.

Питання до семестрового контролю

1. Психосоматичний підхід. Психосоматичне захворювання. Кваліфікація психосоматичного захворювання.
 2. Психологічний напрям в інтерпретації психосоматичних захворювань.
 3. Біхевіоральний (поведінковий) напрямок в інтерпретації психосоматичних захворювань.
 4. Біологічний напрямок в інтерпретації психосоматичних захворювань.
 5. Соціально-психологічний рівень інтерпретації. Егоцентризм. Емоційний контроль. Інфантилізм.
 6. Емоційна незрілість. Алекситимія.
 7. Агресивність. Амбівалентність. Перфекціонізм.
 8. Пошукова активність. Вивчена безпорадність.
 9. Роль сім'ї у формуванні психосоматичних захворювань. Концепція стресу.
 10. Біологічний рівень інтерпретації. Психосоматичні розлади та стрес.
 11. Роль емоцій у функціонуванні організму людини. Основні теорії емоцій.
 12. Дослідження емоцій в психосоматичній медицині.
 13. Патологічні емоційні стани.
 14. Психофізіологічний рівень інтерпретації психосоматичного захворювання.
 15. Фіксовані емоційно-негативні стани як психологічний фактор формування психосоматичних розладів.
 16. Поняття емоційного стану. Класифікація емоційних станів.
 17. Психологічний рівень інтерпретації психосоматичного захворювання.
 18. Феноменологія емоційно-негативних станів. Тривога. Депресія.
 19. Емоційні стани при агресії. Стан емоційного збудження. Стан емоційної напруги.
 20. Стан фрустрації. Самотність. Сенсорна депривація. Соціальна депривація.
- Фактор «ув'язнення».
21. Психосоматичний діагноз (позитивна і негативна діагностика психосоматичного захворювання)
 22. Методологія експериментально-психологічних досліджень в клініці внутрішніх хвороб
 23. Гіпертонічна хвороба. Синдром артеріальної гіпотензії.
 24. Ішемічна хвороба серця. Неспецифічний хронічний поліартрит.
 25. Психосоматичні аспекти порушень харчування.
 26. Психологічні етіологічні фактори нервової анорексії.
 27. Виразкова хвороба. Неспецифічний виразковий коліт.
 28. Бронхіальна астма.
 29. Тіреотоксикоз (гіпертіреоз). Цукровий діабет.
 30. Захворювання шкіри.
 31. Хронічний біль.